

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

The Curriculum Evaluation on Master of Education Program in
Educational Administration Faculty of Graduate Studies,
Udon Thani Rajabhat University

ชัชจรียา ไบลี^{1*}, นวัตกรรม หอมสิน² และธีระพล เพ็ญจันทร์³
Chatjariya Bailee^{1*}, Nawattakorn Homsin² and Teerapol Pengchan³

^{1*,2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี 41000

^{1*,2,3} Department of Educational Administration, Faculty of Graduate Studies, Udon Thani
Rajabhat University, Udon Thani 41000, Thailand.

^{1*} Corresponding Author, E-mail : chatjariya@hotmail.com

Received: 23 December 2020, Revised: 27 April 2021, Accepted: 11 May 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ 2) หาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงประเมิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบันจำนวน 49 คน มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 43 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบท ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผลกระทบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พบว่า มีแนวทางการพัฒนาในภาพรวม 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา และด้านการทำวิทยานิพนธ์

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร, ครุศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to 1) evaluate the curriculum on master of education program in educational administration, curriculum revised 2016, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University in context, input, process, product, and impact 2) study guidelines to improve the master of education program in educational administration. Using evaluation research method, the samples were 49 current student, 43 graduate master, and 5 curriculum instructors, and 5 expert interviews & 5 supervisors of the graduates by simple random sampling. The research instruments were questionnaire and interviews. The collect data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results of the research were as follows : 1) The result of the curriculum evaluate the curriculum on master of education program in educational administration, curriculum revised 2016, Graduate School, Udon Thani Rajabhat University; overall of 5 factors were at the highest level : The overall context was at the highest level, the overall input was at the high level, the overall process was at the highest level, the overall product was at the highest level, and the overall impact was at the highest level. 2) The result of study guidelines to improve the master of education program in educational administration, there were development guidelines in the overall 4 elements; curriculum, lecturer, student, and thesis.

Keywords: Curriculum Evaluation, Master of Education, Educational Administration

1. บทนำ

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความเจริญทางด้านความคิด สติปัญญา เพื่อให้ก้าวทันความเจริญและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพช่วยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม องค์ประกอบสำคัญของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพคือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนแผนที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน วิธีการหรือกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เปรียบเสมือนการนำแผนที่ไปใช้ในการปฏิบัติในระดับสถานศึกษา ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 28 ระบุไว้ว่า หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สารของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ไว้ว่า ในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผลของผู้เรียน ในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย และทุกช่วงวัย เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถศึกษา เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับ และประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร รักษามาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การรับรองวิทยฐานะและการบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพกำหนดตัวบ่งชี้ด้านมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา จึงต้องพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยปรับปรุงมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ ๆ และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตร อย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิตบัณฑิตจะต้องมีการควบคุมคุณภาพเมื่อใช้หลักสูตรไปช่วงระยะเวลาหนึ่งจะต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อพิจารณาทบทวนคุณภาพของหลักสูตรในการประเมินหลักสูตรนั้นมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น วิธีการประเมินตามวัตถุประสงค์ เป็นวิธีการประเมินเพื่อการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2000) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของการประเมินไม่ใช่เพื่อการพิสูจน์แต่เพื่อการปรับปรุง การประเมินเป็นการวัดความกระตือรือร้น ความเข้าใจ ความจำเป็น การวางแผนหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม และชินกฟิลด์ (Stufflebeam and Shinkfield, 2007) กล่าวว่า การประเมิน คือ การตัดสินใจคุณค่าอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับคุณประโยชน์ หรือคุณภาพของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ซึ่งหลักสูตรมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา เป็นแผนในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย และยังเป็นแนวทางในการวางแผนงานวิชาการ เป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษา เป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของเนื้อหาแนวทางสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนการสอน กระบวนการหนึ่งที่จะทำให้หลักสูตรมีคุณภาพ คือ การประเมินหลักสูตร การประเมินหลักสูตรควรเกิดขึ้นทุกช่วงระยะเวลาของการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ก่อนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหรือร่างหลักสูตร ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร หลังจากใช้หลักสูตรครบวงจร และการติดตามผลกระทบของหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้เปิดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้หลักสูตรโดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ (Context-Input-Process-Product-Impact : CIPPI Model) โดยรูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจเชิงระบบ เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งของหรือเหตุการณ์ที่ได้รับการประเมินที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จากการประเมิน 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยป้อนเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์ และด้านผลกระทบ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องมีการประเมินการจัดการศึกษาของสาขาวิชาการบริหารการศึกษาระบบ ทั้งนี้ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการทางการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ

2.2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

3. แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดทฤษฎี : รูปแบบการประเมินแบบ CIPPI Model

การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาขาวิชาการบริหารการศึกษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินของ Daniel L.Stufflebeam ที่มีชื่อว่า CIPP Model และต่อมาขยายผลที่ผลผลิตเป็นผลกระทบเพิ่มอีก จึงเป็น CIPPI Model เป็นรูปแบบการประเมินเชิงระบบ (Context-Input-Process-Product-Impact : CIPPI Model) เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 การประเมินบริบท (C : Context Evaluation) เป็นการประเมินความสอดคล้องวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และรายวิชาที่เปิดสอน

3.1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (I : Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน สภาพห้องเรียน อาจารย์ผู้สอน สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3.1.3 การประเมินกระบวนการ (P : Process Evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร จัดการเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้สอนผู้เรียน การส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอน

3.1.4 การประเมินผลผลิต (P : Products Evaluation) เป็นการประเมินคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านความรู้ ความสามารถ การนำความรู้ในหลักสูตรไปใช้ในการทำงาน ตลอดจนเป็นผู้มีคุณธรรมในวิชาชีพ

3.1.5 การประเมินผลกระทบ (I : Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลงาน การนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาดตนเอง สมรรถนะของผู้บริหาร ตลอดจนประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษ

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 ด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า จากการวิจัยของ มัทนา วังถนอมศักดิ์ (2553 ข) เรื่องการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านวัตถุประสงค์และด้านโครงสร้างหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พรินท์ (Print, 1993) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ดีนั้นควรมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชาติ สอดคล้องกับวัฒนธรรม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ต้องเน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามหลายด้าน

3.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร พบว่า จากการวิจัยของ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2562) เรื่องการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีการวางแผนจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในหลายมิติ เป็นประจำทุกปี มีการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยจัดทำโครงการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด พรหมจ้อย, วรางคณา โตโพธิ์ไทย และศศิธร บัวทอง (2561) นักศึกษาได้รับการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตมากกว่าที่คาดหวังขึ้นไปในด้านทักษะทางปัญญา การวิเคราะห์สถานการณ์ ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ มากที่สุด และด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียนได้รับการพัฒนามากกว่าที่คาดหวัง

3.2.3 ด้านกระบวนการของหลักสูตร พบว่า จากการวิจัยของ ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สาขาการบริหารการศึกษามีการจัดการสอนเป็นทีมเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในประเด็นที่สำคัญทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2562) ผลการประเมินด้านกระบวนการในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ในข้อที่ว่า การจัดการเรียนการสอน มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษในบางเนื้อหา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา วังถนอมศักดิ์ (2554 ก) ด้านกระบวนการเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ว่า หลักสูตร มีความเหมาะสมในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสรวงสุตา สิงขรอาสน์ (2559) โดยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอน มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายพิเศษในบางเนื้อหา เพื่อเพิ่มพูนความรู้

3.2.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร พบว่า จากการวิจัยของ ในภาพรวม หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ว่า นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการบริหารการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทนา วังถนอมศักดิ์ (2553 ข) ที่พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนศิริ เข้มราช, ประพาศน์ พลทธิประภา, คารณี ภูมวรรณ และจันทร์พนิต สุระศิลป์ (2558) ในด้านผลผลิต นิสิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตที่ได้รับการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อที่ว่า ประสพการณ์จากการเรียนและการวิจัยที่ได้รับการพัฒนา นำมาปรับใช้ในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ บัณฑิตมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

3.2.5 ด้านผลกระทบของหลักสูตร จากการวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ (2555) เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พบว่า ผลกระทบของหลักสูตร ในด้านการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยของ สำเริง อ่อนสัมพันธ์ (2560) เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลกระทบของหลักสูตรในด้านการพัฒนาตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยของ อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, ดวงหทัย โสมไชยวงศ์, วิลาพัฒน์ อรุณกุลชาติ และวิสูตร โพธิ์เงิน (2556) เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลกระทบของหลักสูตรในด้านสมรรถนะของผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากการวิจัยของสมพร ร่วมสุข, มณฑนา วัฒนถนอม, บุษบา บัวสมบุรณ์, อธิมาส มากจ้อย, บำรุง ชำนาญเรือ และชลธิชา หอมพุ่ม (2559) เรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลกระทบของหลักสูตรในด้านประโยชน์ที่ได้จากการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบันจำนวน 64 คน มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 56 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปัจจุบันจำนวน 49 คน มหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จำนวน 43 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกลุ่มเป้าหมายสำหรับการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 5 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรรูปแบบ CIPPI Model โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และอาจารย์ประจำหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรรูปแบบ CIPPI Model 5 ด้าน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบลักษณะคำถามปลายเปิด (Open-ended question) 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) ใช้สำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้าง พัฒนา และวิพากษ์หลักสูตร ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559)

4.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.99 จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ ค่าความเชื่อมั่นการประเมินหลักสูตร รวมทั้ง 5 ด้าน เท่ากับ 0.95

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

4.5.1 แบบสอบถาม ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ นักศึกษาปัจจุบัน นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาแล้ว และอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรรูปแบบ CIPPI Model 5 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.5.2 แบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเขียนรายงานเป็นเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

5.1 การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ด้าน	การประเมินแบบ CIPPI Model	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.	ด้านบริบท	4.69	0.51	มากที่สุด
2.	ด้านปัจจัยนำเข้า	4.41	0.40	มาก
3.	ด้านกระบวนการ	4.55	0.41	มากที่สุด
4.	ด้านผลผลิต	4.52	0.64	มากที่สุด
5.	ด้านผลกระทบ	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม		4.56	0.45	มากที่สุด

ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

5.1.1 ด้านบริบทของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นรายข้อ 3 ลำดับ เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักสูตรช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถและตระหนักในความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น ในหน่วยงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.49) รองลงมาหลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์และคุณลักษณะของผู้นำที่มีความพร้อมที่จะเป็นผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.44) และนักศึกษาเรียนครบตามเกณฑ์ของหลักสูตร เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถขอใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา/ผู้บริหารสถานศึกษาได้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.45) ส่วนประเด็นที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ หลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาทางเชาวน์อารมณ์ (E.Q) มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.70)

5.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้าของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นรายข้อ 3 ลำดับ เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ในช่วงระยะเวลาการศึกษาได้มีการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเอง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.55) รองลงมา พบว่า อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาในการปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56) และมีการจัดการด้านเวลาในชั่วโมงเรียน โดยมุ่งเน้นไม่ให้เกิดความสูญเปล่าของช่วงเวลาในการเรียน มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.61) ส่วนประเด็นที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ มีแหล่งสืบค้นข้อมูลเพื่อแสวงหาความรู้ที่ตอบสนองต่อการสืบค้นหาความรู้ มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.82)

5.1.3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นรายข้อ 3 ลำดับ เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า สาขาวิชาการบริหารการศึกษามีการจัดการสอนเป็นทีมเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในประเด็นที่สำคัญทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) รองลงมา พบว่า การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเพื่อให้มีระดับปฏิสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.58) และนักศึกษาได้รับการตอบสนองจากอาจารย์เมื่อต้อง

การได้รับความช่วยเหลือดูแลเป็นพิเศษ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.55$) ส่วนประเด็นที่แสดงความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ นักศึกษาได้รวมประเมินพัฒนาการในการเรียนการสอน และปรับแผนการจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.66$)

5.1.4 ด้านผลผลิตของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นรายข้อ 3 ลำดับ เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมในวิชาชีพ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63, S.D. = 0.69$) รองลงมา พบว่า สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัย ด้านการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.70$) และ นักศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เป็นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.73$) ส่วนประเด็นที่แสดงคะแนนความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.73$)

5.1.5 ด้านผลกระทบของหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63, S.D. = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.48$) ด้านการพัฒนาตนเอง มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68, S.D. = 0.62$) ด้านสมรรถนะของผู้บริหาร มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.49$) และด้านประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.47$)

5.2 การหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/อาจารย์ผู้สอนสรุปข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

5.2.1 ด้านหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรครอบคลุมความเป็นผู้นำทางวิชาชีพการบริหารการศึกษา สามารถสร้างความรู้ใหม่และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาได้ พัฒนาความสามารถในการเป็นนักวิชาการ และนักวิจัยทางการศึกษา หลักสูตรควรตอบสนองต่อทักษะ สมรรถนะใหม่ ๆ ในโลกของการเปลี่ยนแปลง พัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลโดยการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน ควรปรับปรุงด้านวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน ให้มีความเหมาะสมและ พอเพียงกับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นกับจำนวนนักศึกษา

5.2.2 ด้านอาจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรควรมีการประเมินครั้งทางของอายุหลักสูตรจะเป็นสิ่งที่ดี จะได้ทราบผลของการใช้หลักสูตร ผู้สอนบางท่านมีคุณวุฒิตรงสาขา แต่ยังขาดประสบการณ์ในการบริหาร ผู้สอนควรมีความรู้และสามารถบูรณาการศาสตร์ แบบสหวิทยาการ ผู้สอนควรมีความสามารถเป็นได้ทั้ง Coach, Facilitator, Communicator ได้

5.2.3 ด้านนักศึกษา ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชา ได้ เพิ่มการดูแลนักศึกษาเป็นรายบุคคล มีคลินิกช่วยเหลือให้คำปรึกษาด้านวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์

5.2.4 ด้านการทำวิทยานิพนธ์ ควรเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลที่เป็นมาตรฐานสูงขึ้น โดยเฉพาะให้นักศึกษาได้แสดงแผนการทำวิทยานิพนธ์ระยะไม่เกิน 2 ปี ในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ได้มาก โดยเฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางบริหารระดับต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

6. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

6.1 ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริบท ด้านผลกระทบ ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ส่วนด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พบว่า มีแนวทางการพัฒนาในภาพรวม 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา และด้านการทำวิทยานิพนธ์

7. อภิปรายผล

7.1 ผลการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2559 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องสอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นแก่ประโยชน์ของสังคม มีความเสียสละ มีความภูมิใจในประเทศชาติ และ หลักสูตรตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในเชิงวิชาการ สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าตามกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยวิทยาลัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดกรอบมาตรฐานไว้อย่างเคร่งครัด (สำนักงานมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) โดยอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

7.1.1 ผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านโครงสร้างหลักสูตรและรายวิชาในหลักสูตร สอดคล้องกับ ชีชนพงศ์ ศรจันทร์, บุญช่วย ศิริเกษ, พิมพ์อร สดเอี่ยม, จักรกฤษณ์ โปตาพล และพระจักรพล ป้องศิริ (2562) ในด้านบริบทของหลักสูตร ควรเพิ่มรายวิชาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเข้าไปด้วย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ชีชนพงศ์ ศรจันทร์, บุญช่วย ศิริเกษ, พิมพ์อร สดเอี่ยม, จักรกฤษณ์ โปตาพล และพระจักรพล ป้องศิริ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีนธ์ (Print,1993) ที่กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้นั้นควรจะมีลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชาติ สอดคล้องกับวัฒนธรรม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ต้องเน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามหลายด้าน

7.1.2 ผลการประเมินหลักสูตรด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ในช่วงระยะเวลาการศึกษาได้มีการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเอง และอาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาในการปรับพฤติกรรมกรเรียนที่เหมาะสม มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2562) มีการวางแผนจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในหลายมิติเป็นประจำทุกปี มีการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยจัดทำโครงการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด พรหมจรรย์ วรางคณา โตโพธิ์ไทย และศศิธร บัวทอง (2561) นักศึกษา

ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตมากกว่าที่คาดหวังขึ้นไปในด้านทักษะทางปัญญา การวิเคราะห์สถานการณ์ ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ มากที่สุด และด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียนได้รับการพัฒนามากกว่าที่คาดหวัง

7.1.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ในภาพรวมหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สาขาการบริหารการศึกษามีการจัดการสอนเป็นทีม เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในประเด็นที่สำคัญทั้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงนิย มั่งคั่ง, กัญญา เอี่ยมพญา, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, พรทิพย์ คำชาย, สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี, ลินดา นาโคโปย, และอำนาจ บุญประเสริฐ (2561) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนและการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2554) ด้านกระบวนการเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในด้านการจัดการเรียนการสอน

7.1.4 ผลการประเมินด้านผลผลิต ในภาพรวม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมในวิชาชีพ และนักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านการบริหารการศึกษามีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ (2560) บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อที่ว่า การผลิตนักศึกษาที่มีคุณภาพถือเป็นสิ่งสำคัญของหลักสูตร นักศึกษาได้รับคำแนะนำ สามารถประสบความสำเร็จนำนวัตกรรมทางการบริหาร องค์ความรู้ ใหม่มาแลกเปลี่ยนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนศิริ เข้มราช, ประพาสน์ พงษ์ธิประภา, ดารณี ภูมิวรรณ และจันทร์พนิต สุระศิลป์ (2558) ในด้านผลผลิต นิสิตมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตที่ได้รับการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ในข้อที่ว่า ประสบการณ์จากการเรียนและการวิจัยที่ได้รับการพัฒนา นำมาปรับใช้ในการทำงานได้

7.1.5 ผลการประเมินด้านผลกระทบ ในภาพรวม พบว่า ผลกระทบของหลักสูตรในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ (2560) ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของ มหาบัณฑิตที่จบการศึกษาไปแล้ว เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากในข้อที่ว่า มีประสบการณ์การทำวิทยานิพนธ์ช่วยพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย พุทธา (2558) ที่เสนอแนะว่าควรเพิ่มการบูรณาการระหว่างทฤษฎี และการปฏิบัติมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2562) บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร มาใช้พัฒนาความสามารถการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และองค์กรของตนได้อย่างเหมาะสม มีแรงบันดาลใจและรู้จักวางแผนโดยทำงานแบบมุ่งหวังผลสัมฤทธิ์ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยุคใหม่อย่างชาญฉลาด รู้ทันข้อมูลข่าวสาร และนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี 2) ด้านการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ว่า มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่ม (Collaboration and Interpersonal Skills) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงนิย มั่งคั่ง, กัญญา เอี่ยมพญา, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, พรทิพย์ คำชาย, สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี, ลินดา นาโคโปย, และอำนาจ บุญประเสริฐ (2561) ในข้อที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีคุณภาพโดยรวม และรายชื่อทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีคุณภาพมากที่สุด คือ มีความรับผิดชอบในงานของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ

สำเร็จ อ่อนสัมพันธ. (2560) ที่พบว่า บัณฑิตสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาตนเอง ด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอย่างต่อเนื่อง นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม 3) ด้านสมรรถนะของผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ว่าเป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรมในวิชาชีพและมีความรับผิดชอบต่องาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงนิย มั่งคั่ง, กัญญา เอี่ยมพญา, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, พรทิพย์ คำชาย, สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี, ลินดา นาคโปย, และอำนาจ บุญประเสริฐ (2561) ที่ว่าผลการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา พบว่า มีคุณภาพโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีคุณภาพมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร, ปรมัญ กิจรุ่งเรือง, ดวงหทัย โสมไชยวงค์, วิลาพัฒน์ อรุณบุญลชาติ และวิสูตร โพธิ์เงิน (2556) นักศึกษาเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในข้อที่ว่า สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2562) ในข้อที่ว่า ผลกระทบของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก บัณฑิตสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตร มาใช้พัฒนาความสามารถการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และองค์กรของตนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร ร่วมสุข, มณฑนา วัฒนถนอม, บุษบา บัวสมบุญ, อธิมาส มากจ้อย, บำรุง ชำนาญเรือ และชลธิชา หอมฟุ้ง (2559) ที่พบว่า ผู้ใช้บัณฑิต มีความพึงพอใจในการใช้บัณฑิตในระดับมากที่สุดในทุก ๆ ด้านอีกทั้งบัณฑิตที่จบไปนั้นเป็นผู้มีความสามารถปฏิบัติงานได้จริงและทำงานได้มีคุณภาพ

7.2 ผลการหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปแนวทาง ได้ดังนี้

7.2.1 ด้านหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตรควรครอบคลุมความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ การบริหารการศึกษา สามารถสร้างความรู้ใหม่และสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาได้ พัฒนาความสามารถในการเป็นนักวิชาการ และนักวิจัยทางการศึกษา หลักสูตรควรยืดหยุ่นให้มีรายวิชาที่รองรับสิ่งใหม่ ๆ ได้โดยให้คำอธิบายรายวิชาครอบคลุมสาระหลักแทนการกำหนดรายละเอียดเนื้อหา หลักสูตรควรตอบสนองต่อทักษะสมรรถนะใหม่ ๆ ในโลกของการเปลี่ยนแปลง พัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลโดยการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำเร็จ อ่อนสัมพันธ. (2560) ที่เสนอว่าแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากลโดยการใช้ ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอน แลกเปลี่ยนนักศึกษากับต่างประเทศหรือทำ MOU กับประเทศที่จัดการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา และสร้างมาตรฐานหลักสูตรการบริหารการศึกษาของ ASEAN ร่วมกัน

7.2.2 ด้านอาจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรควรมีการประเมินครั้งทางของอายุหลักสูตรจะเป็นสิ่งที่ดี จะได้ทราบผลของการใช้หลักสูตร ผู้สอนบางท่านมีคุณวุฒิตรงสาขา แต่ยังขาดประสบการณ์ในการบริหาร ผู้สอนควรมีความรู้และสามารถบูรณาการศาสตร์ แบบสหวิทยาการ ผู้สอนควรมีความสามารถเป็นได้ทั้ง Coach, Facilitator, Communicator ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชษฐภูมิ วรรณไพศาล (2562) ที่ว่ามีการวางแผนจัดทำโครงการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาในหลายมิติเป็นประจำทุกปีมีการพัฒนาศักยภาพนักศึกษา โดยจัดทำโครงการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ อาจารย์และวิทยากรเป็นผู้มีคุณวุฒิมีศักยภาพและประสบการณ์ด้านการสอนตรงตามมาตรฐาน รวมถึงมีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถดูแลและให้คำปรึกษาด้านวิทยานิพนธ์ให้กับนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สาขาวิชาสามารถผลักดันให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ

7.2.3 ด้านนักศึกษา ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาได้ เพิ่มการดูแลนักศึกษาเป็นรายบุคคล มีคลินิกช่วยเหลือให้คำปรึกษาด้านวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของฟาห์นบุลเลห์ (Fahnbulleh, 2004) พบว่า หลักสูตรของมหาวิทยาลัยบอลสเตท (Ball State University) มีความสมบูรณ์เพียงพอในการเตรียมบัณฑิตให้เป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพ ที่มีความยืดหยุ่น

7.2.4 ด้านการทำวิทยานิพนธ์ ควรเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับดูแลที่เป็นมาตรฐานสูงขึ้น โดยเฉพาะให้นักศึกษาได้แสดงแผนการทำวิทยานิพนธ์ระยะไม่เกิน 2 ปี ในการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ได้มาก โดยเฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ทางการบริหารระดับต่าง ๆ รวมทั้งการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของหวัง (Wang, 2002) ที่ศึกษาว่าโครงสร้างหลักสูตร ควรประกอบด้วย หลักการและพื้นฐานหลักสูตร ทฤษฎี ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ใช้ การสังเคราะห์ ประสบการณ์การฝึกงาน และการทำวิทยานิพนธ์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 ผลการวิจัยด้านบริบท ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ตัดบางรายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอนเลยในหมวด วิชาเลือก เช่น รายวิชาการบริหารการอุดมศึกษา และรายวิชาการบริหารการศึกษานอกระบบ เป็นต้น

8.1.2 ผลการวิจัยด้านปัจจัยนำเข้า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ โดยพบว่า สภาพห้องเรียนมีสื่อและวัสดุที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และบัณฑิตวิทยาลัย ควรเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

8.1.3 ผลการวิจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ โดยพบว่า มีการปฏิบัติการวิจัยทางการบริหารการศึกษาที่เน้นการนำผลวิจัยไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ควรมีแผนการออกแบบการวิจัย ที่เน้นการนำผลวิจัยไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โดยกำหนดขอบเขตการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน

8.2.2 ควรมีการประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ในลักษณะของการวิพากษ์ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอน ผู้ใช้บัณฑิต มาให้ข้อคิดเห็นเป็นระยะ ๆ เช่น ปี 2 การใช้หลักสูตร เพื่อให้เห็นข้อดีข้อบกพร่องของหลักสูตร เพื่อปรับปรุงแก้ไขในช่วงปี 3 ได้ก่อนรับนักศึกษารุ่นใหม่

9. เอกสารอ้างอิง

- เชษฐภูมิ วรรณไพศาล. (2562). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2557) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 13(2) : 122-135).
- ซิณพนธ์ ศรีจันทร์, บุญช่วย ศิริเกษ, พิมพ์อร สดเอี่ยม, จักรกฤษณ์ โปตาพล และพระจักรพล ป้องศิริ. (2562). การประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 16(73) : 88-97.
- พจน์ย์ มั่งคั่ง, กัญกร เอี่ยมพญา, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ, พรทิพย์ คำชาย, สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี, ลินดา นาคโปลย, และอำนาจ บุญประเสริฐ. (2561). การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง ปี พ.ศ. 2559) คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10(28) : 243-255.
- มัทนา วังนอมศักดิ์. (2554 ก). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 3(1, 2) : 38-49.
- _____. (2553 ข). *การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). *การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนศิริ เข้มราช, ประพาสน์ พุทธิประภา, ดารณี ภูมิวรรณ และจันทร์พนิต สุระศิลป์. (2558). *การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาโลก*. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตน์ะ บัวสมณ์. (2556). “รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้”. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5(2) : 7-24.
- สมชัย พุทธา. (2558). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. 6(2) : 38-47.
- สมคิด พรหมจ้อย วรางคณา โตโพธิ์ไทย และศศิธร บัวทอง (2561). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*. 11(1) : 252-267.
- สมพร ร่วมสุข, มณฑนา วัฒนอนม, บุษบา บัวสมบุญ, อธิมาส มากจ้อย, บำรุง ชำนาญเรือ และชลธิชา หอมพุ้ง. (2559). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(1) : 1,117-1,128.

- สรวงสุตา สิงขรอาสน์. (2559). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*,
10 (ฉบับพิเศษ). 921-939.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
(2560). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 และเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง*.
กรุงเทพฯ : วงศ์สว่างพับลิชชิง แอนด์ พรินติ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิค.
- สำเริง อ่อนสัมพันธ์. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 19(1): 12-27.
- อิสเรศ พิพัฒน์มงคลพร, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, ดวงหทัย โสมไชยะวงศ์, วิลาพัฒน์ อรุณบุญวาทิต และวิสูตร
โพธิ์เงิน. (2556). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activi-ties.
Educational and Psychological Mea- surement. 30(3) : 607–610.
- Fahnbulleh, H. Momo. (2004). *Student Experiences in the Doctoral Program in Educational
Administration and Supervision at Ball State University, 1987-2002*. Indiana : Ball
State University.
- Print, M. (1993). *Curriculum Development and Design*. (2nd ed.). Sydney : Allen & Unwin.
- Stufflebeam, Danial L. (2000). “THE CIPP MODEL FOR EVALUATION.” in *Evaluation Models
Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. (2nd ed.).
Boston : Kluwer Academic Publishers.
- Stufflebeam D. L. and Shinkfield A. J. (2007). *Evaluation theory, Models & Applications*.
CA : Jossey - Bass.
- Wang, Xin. (2002). *A Study of the Curriculum Structure and Content of Doctoral Programs in
Higher Education in the People’s Republic of China*. Dalles : Baylor University.